

**REGIONÁLNY ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA
SO SÍDLOM V POVAŽSKEJ BYSTRICI**

**Slov. partizánov 1130/50
017 01 Považská Bystrica**

PROGRAMY A PROJEKTY

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici

na rok 2022 a ďalšie roky

Odpočet za rok 2022

Mgr. Renata Beníková, MPH
regionálna hygienička

OBSAH

1	Odbor hygieny životného prostredia a zdravia.....	3
2	Odbor preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie	5
3	Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov.....	12
4	Odbor hygieny detí a mládeže.....	15
6	Odbor epidemiológie.....	19
9	Odbor podpory zdravia	27

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP V)

Gestor: ÚVZ SR, riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Cieľ: Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

Práca odboru HŽPaZ je zameraná na riešenie hlavných environmentálnych determinantov s vplyvom na zdravotný stav jednotlivca i celej populácie, ktorými sú znečistenie ovzdušia, znečistenie vôd, nedostatočné zásobovanie pitnou vodou, nebezpečné chemické látky, hluk, odpady, kontaminované lokality a zmena klímy.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici v rámci plnenia úloh tohto programu vykonáva monitoring pitnej vody a štátny zdravotný dozor nad hromadným zásobovaním obyvateľstva pitnou vodou a dodržiavaním povinností právnických a fyzických osôb, uložených zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Usiluje sa aj o poskytovanie kvalitných a včasných informácií verejnosti o zásobovaní pitnou vodou v regióne, o kvalite vody z verejných vodovodov, o kvalite vody na umelých kúpaliskách v považskobystrickom regióne, ale aj edukačných informácií ako sú napr. význam a biologická hodnota pitnej vody pre zdravie človeka, zdravotné účinky kontaminovanej vody na ľudský organizmus, spôsoby zabezpečenia zdravotnej bezpečnosti vody či už pitnej alebo vody na kúpanie atď.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici vykonáva ŠZD aj na letných kúpaliskách počas kúpacej sezóny a v zariadeniach s bazénmi s celoročnou prevádzkou, v rámci ktorého sa kontroluje kvalita vody na kúpanie, dispozičné riešenie kúpaliska, zdravotná a odborná spôsobilosť pracovníkov, dodržiavanie prevádzkového poriadku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení kúpaliska. V roku 2022 boli uvedené do prevádzky letné kúpaliská v Považskej Bystrici, Púchove a Novej Dubnici. Prevádzkovatelia týchto zariadení predložili orgánu verejného zdravotníctva 27 analýz bazénovej vody, v rámci ŠZD bolo vykonaných 8 prevádzkových kontrol a vyšetrených 18 vzoriek bazénovej vody. Jednému prevádzkovateľovi letného kúpaliska bola za nevyhovujúcu kvalitu vody v plaveckom bazéne uložená sankcia rozhodnutím. Vcelku prevádzka schválených letných kúpalísk v našom regióne počas kúpacej sezóny 2022 prebiehala bez problémov, prípadné menšie nedostatky boli včas odstránené.

V roku 2022 bolo náš úrad evidoval 16 zariadení s celoročnou prevádzkou bazénov. Niektoré z nich boli v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19 zatvorené alebo existovali v režime dočasne prerušenej prevádzky. V rámci ŠZD boli vykonané 4 prevádzkové kontroly a vyšetrených bolo 84 vzoriek bazénovej vody. Prevádzkovatelia týchto zariadení predložili orgánu verejného zdravotníctva 140 analýz bazénovej vody. V prípade, že bola zistená nevyhovujúca kvalita bazénovej vody, bola prevádzkovateľovi uložená sankcia formou rozhodnutia – pokuta, náhrada nákladov, ktorú prevádzkovatelia uhradili.

V roku 2022 sme zabezpečili odber a analýzu vzoriek vôd z 27 verejných vodovodov: v rámci kontrolného monitoringu - 146, preverovacieho monitoringu - 32, v rámci ŠZD - 6, spolu 184 vzoriek. Vyšetrené boli 3 vzorky z individuálnych vodných zdrojov, z toho obsah dusičnanov 0-10 mg/l obsahovali 2 vzorky, 10-50 mg/l obsahovala 1 vzorka. V rámci svetového dňa vody bol na našom úrade z 291 prinesených vzoriek vôd občanov stanovený (orientačne) obsah dusičnanov. Následne bolo týmto občanom poskytnuté aj poradenstvo.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici získava údaje a vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Púchov, Považská Bystrica a Ilava v programe ASTR, ktorého aktualizácia je pravidelne vykonávaná podľa požiadaviek ÚVZ SR. Podľa štandardných výstupov programu bolo k 31.12. 2022 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici evidovaných celkom 3378 exponovaných zamestnancov, z toho 592 žien.

Počet zamestnávateľských subjektov, u ktorých evidujeme rizikové práce je 110.

Podľa evidencie ASTR najviac rizikových prác evidujeme v rezorte priemyselnej výroby - 2668 zamestnancov. 81 zamestnancov vykonáva rizikové práce v oblasti zdravotníctva a sociálnej pomoci. V poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove evidujeme 19 zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. Rizikové práce v oblasti administratívnych a podporných služieb vykonáva 204 zamestnancov, v oblasti dodávky vody, čistenia a odvodu odpadových vôd, odpadov a služieb odstraňovania odpadov vykonáva rizikové práce 64 zamestnancov a v odborných, vedeckých a technických činnostiach vykonávajú rizikové práce 4 zamestnanci. V stavebníctve a pri ťažbe a dobývaní vykonáva rizikové práce 17 zamestnancov a v oblasti skladovania a dopravy 148 zamestnancov. 173 zamestnancov vykonáva rizikové práce v oblasti veľkoobchodu a maloobchodu.

Z jednotlivých rizík sú zamestnanci pri výkone prác zaradených do tretej alebo štvrtej kategórie najviac exponovaní rizikovému faktoru hluk (2108 exponovaných zamestnancov, z toho 1857 v 3. kat. a 251 v 4. kat.). Chemickým látkam je exponovaných 1238 zamestnancov (z toho 1011 v 3. kategórii a 227 v 4. kategórii), z tohto počtu je pevnému aerosólu exponovaných 1100 zamestnancov (z toho 889 v 3. kat. a 211 v 4. kat.) a chemickým karcinogénom, mutagénom a reprodukčne toxickým látkam je exponovaných spolu 580 zamestnancov (z toho 437 v 3. kat. a 143 v 4. kat.). Nešpecifickému faktoru - mikroklimatické podmienky je exponovaných 556 zamestnancov (záťaž teplom - 457 zamestnancov a 99 zamestnancov - záťaž chladom). Vibráciám je exponovaných 153 zamestnancov – z toho vibráciám prenášaným na ruky 133 zamestnancov a celotelovým vibráciám 20 zamestnancov. Nadmernej fyzickej záťaži - dynamickej je exponovaných 83 zamestnancov v 3. kat., DNJZ je exponovaných 123 zamestnancov v 3. kat., zvýšenému tlaku na lakt'ový nerv 12 exponovaných zamestnancov, všetci v 3. kategórii a nevhodnú pracovnú polohu pri práci na čas presahujúci limity stanovené legislatívou zaujíma 27 zamestnancov. 160 zamestnancov je exponovaných nadmernej fyzickej záťaži pri ručnej manipulácii s bremenami, všetci v 3. kategórii. Biologickým faktorom je exponovaných spolu 41 zamestnancov v 3. kat., optickému žiareniu je vystavených 10 zamestnancov v 3. kategórii.

V porovnaní s údajmi získanými k 31.12. 2021 došlo k poklesu počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce o 215.

Uvedené súvisí predovšetkým so znižovaním celkového počtu zamestnancov v jednotlivých prevádzkach, zrušením niektorých prevádzok alebo pracoviska (INDUSTRY LOGISTICS & MANAGEMENT, s.r.o., Považská Bystrica, DONGWON SK, s.r.o., Dubnica nad Váhom, DS Smith Packaging sp. z o.o. organizačná zložka Ilava, DREVOPAL s.r.o., Ladce, ZVS Impex, a.s. Dubnica nad Váhom), ale aj vyradením niektorých prác z tretej a štvrtej kategórie z dôvodu zníženia miery rizika po opatreniach vykonaných zamestnávateľom najmä KARTESIS SK, s.r.o., Považská Bystrica, NsP Považská Bystrica – pracovňa, Metrostav DS, a.s. Bratislava, prev. Dubnica nad Váhom, Beluša a RONA, a.s. Lednické Rovne, Booster Precision Components (Belusa), s.r.o., Beluša, Bonfiglioli Slovakia s.r.o., Považská Bystrica).

Z hľadiska expozície jednotlivým rizikovým faktorom boli zaznamenané najvýznamnejšie zmeny v počte zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s rizikovým faktorom hluk (pokles o 129 zamestnancov) z dôvodu zrušenia rizikových prác s rizikovým faktorom hluk v NsP Považská Bystrica, DONGWON SK, s.r.o., Dubnica nad Váhom, Booster Precision Components (Belusa), s.r.o., Beluša. Pokles bol zaznamenaný tiež z hľadiska expozície biologickým faktorom (o 53 zamestnancov menej). Uvedené súvisí s ukončením reprofilizácie niektorých oddelení na oddelenia COVID. Nárast počtu zamestnancov nebol zaznamenaný pre žiaden rizikový faktor.

Celkovo bolo k 31.12. 2022 vydaných **49** rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 355/2007 Z.z.). Z toho **16** rozhodnutí bolo vydaných z dôvodu straty platnosti rozhodnutia, nakoľko sa opatreniami vykonanými zamestnávateľom nepodarilo za obdobie jedného roka znížiť mieru rizika a práce naďalej spĺňali kritéria pre zaradenie do štvrtej kategórie.

Povinnosť vypracovať a predkladať na RÚVZ informáciu o zdravotných rizikách na pracoviskách, kde sa vykonávajú rizikové práce a o opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie podľa § 30 ods. 1 písm. l) zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov si väčšina zamestnávateľov splnila, o čom svedčí počet predložených informácií o hodnotení rizík (spolu 93). V niektorých informáciách nie sú uvedené konkrétne opatrenia zamestnávateľa na zníženie rizika, ale len všeobecné opatrenia vyplývajúce z legislatívy - čistenie strojov, LPP, informovanosť pracovníkov, OOPP... Dokumenty boli vypracovávané v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou.

Za účelom znižovania miery zdravotných rizík zamestnancov bol vykonávaný ŠZD zameraný na dodržiavanie ustanovení zákona a jednotlivých nariadení vlády. Spolu bolo v roku 2022 vykonaných 45 kontrol na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú práce zaradené do 3. resp. 4. kategórie. Z dôvodu pokračujúcej pandémie COVID 19 v prvých mesiacoch roka 2022 a úsporným opatreniam v druhej polovici roka 2022 bol výkon ŠZD obmedzený. Pri výkone ŠZD bolo kontrolované najmä splnenie povinnosti kvalitatívne a kvantitatívne zisťovať zdraviu škodlivé faktory pracovného prostredia, posudzovať zdravotné riziká vyplývajúce z expozície zdraviu škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia, vedenie evidencie zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce a dokumentácie vypracovanej zamestnávateľom v spolupráci s PZS (posudky o riziku a prevádzkové poriadky). So zamestnávateľmi boli komunikované možnosti realizácie opatrení na zníženie expozície zamestnancov zdraviu škodlivým faktorom pracovného prostredia.

Súčasťou štátneho zdravotného dozoru v niektorých organizáciách bolo overenie informovanosti zamestnancov o rizikách vyplývajúcich z expozície jednotlivým faktorom

pracovného prostredia:

Hluk - 4 subjekty - spolu 30 dotazníkov „H“

Chemické látky - 3 subjekty - spolu 20 dotazníkov „C“

Karcinogény – 1 subjekt – 5 dotazníkov „K“

Azbest - 1 subjekt - 1 dotazník „A“

Mikroklimatické podmienky - 1 subjekty - 11 dotazníkov „M“

Vibrácie - 2 subjekty - spolu 18 dotazníkov „V“

Expozícia zamestnancov jednotlivým faktorom pracovného prostredia bola posudzovaná aj pri výkone ŠZD v rámci posudkovej činnosti pri uvádzaní priestorov do prevádzky a následne pri hodnotení výsledkov posúdenia zdravotných rizík ako splnenia opatrení uložených pri výkone štátneho zdravotného dozoru.

Z dôvodu nezabezpečenia posúdenia zdravotných rizík vo vzťahu k práci v zmysle zákona (spolu s inými porušeniami ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z.) bola v správnom konaní uložená **1 pokuta** v sume **300 €**.

V roku 2022 nebol posudzovaný návrh na zaradenie práce SZČO do tretej alebo štvrtej kategórie. V programe ASTR evidujeme 3 SZČO, ktoré vykonávajú prácu zaradenú do tretej, resp. štvrtej kategórie. Výkon prác samostatne zárobkovo činnými osobami v rôznych spoločnostiach zostáva naďalej problémom z toho dôvodu, že sa o nich dozvedáme len náhodne pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Svoju činnosť však vykonávajú na základe objednávky častokrát u viacerých subjektov v priebehu roka. Obzvlášť zaťažujúce je pre tieto osoby plnenie povinností na zabezpečenie meraní faktorov pracovného prostredia a posúdenia zdravotných rizík. Túto povinnosť za nich vo väčšine prípadov zabezpečuje spoločnosť, alebo fyzická osoba oprávnená na podnikanie, pre ktorú vykonávajú prácu na základe zmluvy. Rovnako pre nich na základe vzájomnej dohody zabezpečujú aj LPP vo vzťahu k práci, resp. refundujú náklady s tým spojené.

V roku 2022 nebol na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici predložený návrh na zaradenie prác do tretej kategórie s rizikovým faktorom *psychická pracovná záťaž* ani neevidujeme práce zaradené do tretej kategórie pre rizikový faktor *psychická pracovná záťaž*.

Tiež neevidujeme práce zaradené do tretej kategórie - rizikový faktor *ionizujúce žiarenie*.

Za účelom kontroly zabezpečenia vhodných opatrení na zníženie nepriaznivého vplyvu záťaže teplom na zdravie zamestnancov počas mimoriadne teplých dní bol v zmysle Odborného usmernenia č. ÚVZSR/OPPL/4059/13119/2022 vykonaný štátny zdravotný dozor v 10 subjektoch.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

K 31.12.2022 bol ŠZD podľa NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov (ďalej len NV SR č. 355/2006 Z.z.) zameraný na kontrolu dodržiavania ustanovení § 8 uvedeného nariadenia vlády vykonaný na štyroch pracoviskách v spoločnostiach ZVS holding, a.s., Dubnica nad Váhom a RONA, a.s., Lednické Rovne (3 pracoviská ZVS holding a.s., a 1 pracovisko RONA, a.s.). V rámci ŠZD boli sledované podmienky skladovania, príjmu a výdaja toxických a veľmi toxických látok a zmesí, ako aj samotná manipulácia s týmito látkami a karty bezpečnostných

údajov. Zároveň bolo pri výkone ŠZD kontrolované splnenie povinnosti na zabezpečenie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami a tiež splnenie povinnosti absolvovania aktualizacej odbornej prípravy v zmysle zákona. Pri výkone ŠZD neboli zistené závažné nedostatky.

V roku 2022 nebol na posúdenie podaný návrh na skladovanie, manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici neoveruje a nevydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. Žiadatelia sú odporúčaní na RÚVZ v sídle kraja (RÚVZ Trenčín). Na RÚVZ v sídle kraja sú odporúčaní aj v prípade predkladania potvrdení o absolvovaní aktualizacej odbornej prípravy, prípadne sú tieto potvrdenia odstúpené.

Fyzické osoby - podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť sú povinné oznámiť začiatok každej takejto činnosti RÚVZ písomne, najneskôr 48 hodín pred jej začiatkom. K 31.12. 2022 bolo na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici doručených 544 takýchto oznámení. Oznámenia sú v evidencii oddelenia HŽPaZ, ktoré nariaďuje výkon DDD.

Mimoriadne a havarijné situácie týkajúce sa priamo manipulácie s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami neboli zaznamenané.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

K 31.12. 2022 evidujeme v programe ASTR celkom 580 zamestnancov z toho 27 žien, ktorí vykonávajú práce v 3. a 4. kategórii s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, reprodukčne toxickými látkami. Do tohto počtu sú zaradení najmä pracovníci spoločností Continental Matador Rubber, s.r.o. a Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov a spoločnosti skupiny Gimax, s.r.o., Púchov, ktorí sú exponovaní sadziám (spolu 544 z toho 20 žien), ktoré však podľa predložených KBÚ nie sú klasifikované ako karcinogénne.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici eviduje práce s rizikom chemickej karcinogenity pri práci s cytostatikami na pracovisku ambulatnej chemoterapie Nemocnice s poliklinikou Považská Bystrica. Na základe záverov posúdenia rizika boli práce na uvedenom pracovisku z dôvodu zvýšenej miery zdravotného rizika zo špecifického pôsobenia karcinogénnych a mutagénnych faktorov zaradené do 3. kategórie. Počet podaných dávok sa eviduje, v roku 2022 bolo podaných - 2656 dávok.

Okrem toho evidujeme práce zaradené do tretej kategórie, pri ktorých sú zamestnanci exponovaní karcinogénnym látkam (pevný aerosól z tvrdého dreva) v podniku na výrobu drevených schodísk - INTERMONEX, s.r.o., Dubnica nad Váhom (18 zamestnancov) a u 3 SZČO v prevádzke na výrobu drevených násad. Práce zaradené do štvrtej kategórie, pri ktorých sú zamestnanci exponovaní karcinogénnym látkam (pevný aerosól z tvrdého dreva) evidujeme v spoločnosti RONA, a.s. v drevotokárskej dielni pri výrobe drevených foriem na výrobu skla (5 pracovníkov). Do druhej kategórie prác sú zaradené práce s expozíciou zlúčeninám šesťmocného chrómu pri

chrómovaní v spoločnosti GALVANIKÁ, s.r.o., Dolná Breznica a práce na oddelení patológie NsP Ilava z hľadiska expozície formaldehydu.

ŠZD za účelom hodnotenia expozície karcinogénnym faktorom bol vykonaný v troch subjektoch - **ZVS holding, a.s., Dubnica nad Váhom** (expozícia karcinogénom pri výrobe zloží, plnení a striekaní striel), **CPP-Slovakia, s.r.o., Považské Podhradie** (expozícia karcinogénom – izolačná vata pri výrobe kovových odliatok) a **RONA, a.s., Lednické Rovne** (expozícia prachu z tvrdého dreva pri výrobe foriem).

V rámci posudkovej činnosti bolo vydané 1 rozhodnutie podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z. na činnosti spojené s manipuláciou, skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku pre spoločnosť **CPP-Slovakia, s.r.o., Považské Podhradie**.

Pracovníkmi OPPLaT RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici bolo k 31.12. 2022 posúdených 121 návrhov na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z.:

- 17 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z odpadových a kanalizačných rúr v stúpačkách bytových jadier
- 80 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny rodinného domu
- 7 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - odvoz azbestocementovej strešnej krytiny uloženej na súkromnom pozemku
- 2 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny hospodárskej budovy
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z priečok v objekte administratívnej budovy
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy garáže
- 3 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny rekreačnej chaty
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - demontáž a likvidácia podhládových konštrukcií v rámci obnovy a zateplenia bytového domu
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z objektu komína- demontáž komínovej vložky
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny rodinného domu a dvoch hospodárskych budov
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - demontáž boletických panelov a azbestocementových dosiek: objekt bývalého bufetu tzv. "Kazačok", objekt trafostanice DE 6, DE 6A
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny zo stodoly
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny letnej kuchyne
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny objektu skladu
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - likvidácia zvyškov azbestocementových materiálov objavených pri demolačných prácach
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - stabilizácia a

likvidácia azbestovocementových dosiek z nelegálnej skládky

- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - stabilizácia a likvidácia nebezpečného odpadu z pozemkov - dvorov občanov s dočasným uložením odpadu na prevádzke drevovýroby

Odstraňovanie azbestového materiálu vykonávali spoločnosti Roman Juríček - STRECHYRJA, Lysá pod Makytou (11 návrhov), AMELA, s.r.o., Martin (2 návrhy), Losstav, s.r.o., Streženice (20 návrhov), KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina (2 návrhy), MONTES COMPANY s.r.o., Liskova (4 návrhy), Michal Choma - BUILD & PLAST, Snina (1 návrh), Miroslav Pavlík - Tesklamp, Horný Lieskov (9 návrhov), TREMEX s.r.o., Nová Dubnica (2 návrhy), SD Gelnica, s.r.o. (6 návrhov), ReTrash s.r.o., Kremnica (2 návrhy), ASTANA, s.r.o., Poprad (6 návrhov), AZBESTGROUP s.r.o., Bratislava - mestská časť Nové Mesto (11 návrhov), M-GAS s.r.o., Trenčianska Turná (1 návrh), BAUGROUP TZP, s.r.o., Bratislava (1 návrh), Jesika Pačajová - MARTBEST, Poprad (4 návrhy), KAMON, s.r.o., Považská Bystrica (5 návrhov), Andrej Mihál', Giraltovce (1 návrh), Stor-In Management, s.r.o., Dolná Streda (1 návrh), THERMKLIMA, s.r.o., Lipová (1 návrh), GREENLIKVID s.r.o., Folkušová (2 návrhy), Stavebné bytové družstvo, Púchov (1 návrh), DILMUN System, s.r.o., Bratislava (1 návrh), BATKO, s.r.o., Horná Poruba (3 návrhy), Dušan Miezga MOVAK, Vrbové (2 návrhy), MESTKROV, s.r.o., Horná Poruba (9 návrhov), ENVIDEM s.r.o., Trenčín (5 návrhov), ORAVEX Slovakia s.r.o., Dežerice (1 návrh), 3MA services, s.r.o., Rosina (7 návrhov), ktoré vlastnia oprávnenie ÚVZ SR na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

V pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici evidujeme nasledovné spoločnosti, ktoré odstraňujú azbestový materiál: Roman Juríček - STRECHYRJA, Lysá pod Makytou, Losstav, s.r.o., Streženice, KAMON, s.r.o., Považská Bystrica, MESTKROV, s.r.o., Horná Poruba TREMEX, s.r.o., Nová Dubnica, BATKO, s.r.o., Horná Poruba, Stavebné bytové družstvo, Púchov, Miroslav Pavlík - Tesklamp, Horný Lieskov.

Začatie výkonu odstraňovania azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest bolo oznamované písomne (spolu však len 63 oznámení). O ukončení činnosti boli na RÚVZ zasielané záverečné správy odbornej demontáže azbestu.

V roku 2022 bolo skontrolované dodržiavanie ustanovení NV SR č. 253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci počas demontáže boletických panelov v objekte bývalej trafostanice v okrese Dubnica nad Váhom.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci podpory zdravia pri práci odborní pracovníci OPPLaT vykonávali edukačnú činnosť zamestnávateľov a zamestnancov počas výkonu štátneho zdravotného dozoru priamo na pracoviskách. Ďalšie informácie a usmerňovania boli poskytované telefonickou formou, v menšej miere elektronickou formou, písomnou formou alebo priamou komunikáciou účastníka konania na RÚVZ. Spolu bolo poskytnutých 1562 konzultácií. Najčastejšie konzultovanou témou boli požiadavky pri uvádzaní priestorov do prevádzky, náležitosti žiadostí, výsledky posúdenia zdravotných rizík, postup pri zaraďovaní prác do 3. a 4. kategórie, pri hodnotení záťaže teplom

a zabezpečovaní pitného režimu, podmienky odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest. V prvých mesiacoch roku 2022 bola naďalej vykonávaná edukačná činnosť pre zamestnávateľov a zamestnancov orientovaná na výklad jednotlivých vyhlášok a prijímania protipandemických opatrení.

V rámci podpory zdravia a výchovy ku zdraviu v spolupráci s odbornými pracovníkmi OPPLaT bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu a zdravotno-výchovného materiálu, zároveň sa vykonali preventívne vyšetrenia zamestnancov v 6 spoločnostiach. V spoločnosti ENICS s.r.o. v Novej Dubnici a DOR, s.r.o. v Považskej Bystrici sa uskutočnili merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, % telesného tuku, merania celkového cholesterolu a glukózy v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 71 zamestnancov. V spoločnosti LEONI v Ilave a Mäsokombinát v Púchove sa uskutočnili merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, obvodu pása a bokov, merania celkového cholesterolu a glukózy v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 77 zamestnancov. V spoločnosti Bonfiglioli Slovakia, s.r.o. v Považskej Bystrici a Continental Matador Truck Tires, s.r.o. v Púchove sa uskutočnili merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, merania celkového cholesterolu a glukózy v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 90 zamestnancov.

Zároveň bolo poskytované odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu, poskytnutý bol tiež zdravotno-výchovný materiál. Dlhodobým problémom pri realizovaní týchto aktivít je finančná náročnosť na zabezpečovanie prostriedkov a materiálov potrebných k vyšetreniam.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) vyhlásila pre roky 2020 -2022 kampaň „Zdravé pracoviská znižujú záťaž 2020 – 2022“, ktorá je zameraná na prevenciu poškodení podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou.

S prihliadnutím na tému kampane bola zvolená spoločná previerka s IP Trenčín v spoločnosti BnS, s.r.o., SNP 1469/111, 017 01 Považská Bystrica, prevádzka Robotnícka 2198, 017 01 Považská Bystrica - dve výrobné haly spoločnosti Dongil Rubber Belt Slovakia, s.r.o., Robotnícka 2198, 017 01 Považská Bystrica, ktorej zamestnanci vykonávajú rovnakú činnosť (obstrieňovanie gumových tesnení), ako zamestnankyňa, u ktorej bolo prešetrované podozrenie na chorobu z povolania (DNJZ). Pôvodná spoločnosť však zanikla. Zamestnávateľovi bolo uložené okrem iných opatrení aj opatrenie na zabezpečenie posúdenia fyzickej záťaže pri práci podľa § 38 zákona č. 355/2007 Z.z. v spojení s vyhláškou MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a jej príloh. Splnenie uloženého opatrenia v stanovenom termíne bude skontrolované.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Považská Bystrica

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom kardiovaskulárných ochorení. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016-2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8.3.2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017- 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospelaj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

Vzorky hotových pokrmov boli odobraté v:

ZSS verejné - 3 vzorky hotových pokrmov (1. vzorka – Slepáci vývar so zeleninou, 2. vzorka – Bravčový plátok s horčicovo - smotanovou omáčkou, 3.vzorka - Tarhoňa dusená).

Na základe obdržaných výsledkov laboratórnych vyšetrení odobratých vzoriek hotových pokrmov: Slepáci vývar so zeleninou, Bravčový plátok s horčicovo - smotanovou omáčkou, Tarhoňa dusená v sledovanom ukazovateli **vyhovovali** požiadavkám výnosu MZ SR z 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

3.2 Monitoring bezpečnosti pet fliaš recyklovaných plastov

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade

Monitoring bezpečnosti PET fliaš vyrábaných s rôznym podielom recyklovaného vstupného materiálu (regranulátu) z hľadiska možnej migrácie látok (monoméry, neúmyselne pridané látky – degradačné, reakčné produkty a nečistoty). Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti vstupných surovín (regranulátov) ako aj finálnych výrobkov - PET fliaš vyrábaných v SR, na výrobu ktorých bol použitý recyklovaný vstupný materiál a tým zabezpečenie ochrany zdravia ľudí.

V súlade s celoeurópskym trendom zameraným na zvyšovanie podielu recyklovaných plastov v PET fľašiach, vyplýva povinnosť výrobcov zvyšovať obsah regranulátu vo finálnych výrobkoch. Z prijatej „Európskej stratégie pre plasty v obehovom hospodárstve“ vyplýva povinnosť vyššej miery recyklácie a povinné používanie regranulátu v podiele 25% do roku 2025 a v podiele 30% do roku 2030. Z nariadenia Komisie (ES) č. 282/2008 o plastových materiáloch a

predmetoch určených na styk s potravinami vyplýva povinnosť vykonávať audit u výrobcov vstupných surovín (regranulát) ako aj finálnych výrobkov (PET fľaše) za účelom overenia možnej migrácie kontaminantov vyplývajúcich z použitých vstupných surovín ako aj degradačných produktov, reakčných produktov, iných NIAS (neúmyselne pridaných látok) a kontrolu efektivity dekontaminačného procesu tak, aby bola zaručená zdravotná bezpečnosť PET fliaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady č. 1935/2004.

Zo strany RÚVZ Považská Bystrica boli v roku 2022 vykonané 2 kontroly zamerané na kontrolu používania plastových obalových materiálov a predmetov v súlade s nariadením EP a Rady č. 1935/2004, skladovania výrobkov, dokumentácie, monitoringu používania aktívnych a inteligentných obalových materiálov a kontrola strojných zariadení. Neboli zistené žiadne nedostatky. Odber vzorky na laboratórnu analýzu nebol vykonaný.

3.3 Sledovanie výživového stavu klientov v zariadeniach sociálnych služieb

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Považská Bystrica

Kontrola dodržiavania zásad zdravej výživy v zariadeniach sociálnych služieb za účelom zabezpečenia ozdravenia výživy klientov v zariadeniach sociálnych služieb, ako sú domovy sociálnej starostlivosti, vrátane domovov dôchodcov, domovov špeciálnej starostlivosti (charitné, hospice a pod.), ktoré nepatria medzi zdravotnícke zariadenia.

Výživa a jej faktory významnou mierou ovplyvňujú zdravie a pohodu každého jednotlivca. Podvýživa, nedostatok stopových prvkov, nadváha a obezita a neprenosné chronické choroby sú bezprostredne spojené s nezdravou stravou a majú vysoké sociálne a ekonomické náklady, individuálne i celospoločenské. Výživa v patogenéze chronických ochorení sa stala zároveň dôležitým faktorom prevencie. Podpora a dostupnosť zdravej a pestrej stravy je hlavným atribútom pre zlepšenie zdravia, pohody a kvality života obyvateľstva, podporuje zdravé starnutie a zníženie nerovnosti v oblasti zdravia. Je preto dôležité naďalej podporovať úsilie o posilnenie zdravých potravín a výživy všetkých skupín obyvateľstva. Významnou je podpora najviac zraniteľných skupín obyvateľov tak, aby mali k dispozícii zdravé potraviny a zdravú výživu a mohli viesť aktívny život.

V roku 2022 nebol Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici do tejto úlohy zapojený.

3.4 Monitoring prítomnosti alergénov v hotových pokrmoch pripravovaných v zariadeniach spoločného stravovania a v potravinách určených pre dojčatá a malé deti

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici

Kontrola správnosti označenia potravín s ohľadom na výskyt alergénov pochádzajúcich zo zložiek potravín alebo v rámci procesu výroby a krížovej kontaminácie.

Potravinové alergie a intolerancie sú častým problémom nielen u detí ale aj u dospelých. Povinnosťou prevádzkovateľov potravinárskych podnikov je zabezpečiť, aby informácie o alergénoch boli uvedené na balených aj nebalených potravinách a manipulácia s potravinovými alergénmi bola počas výrobného procesu riadená. V zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom v platnom znení, musí byť akákoľvek zložka alebo technologicky pomocná látka uvedená v prílohy II alebo akákoľvek zložku alebo technologickú pomocnú látku odvodenú z látky alebo výrobku uvedeného v prílohe II, ktorá spôsobuje alergie alebo neznášanlivosť a ktorá sa používa pri výrobe alebo príprave potraviny, pričom sa nachádza aj v konečnom výrobku, aj keď v pozmenenom stave.

V roku 2022 bol Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici do tejto úlohy zapojený tím, že v rámci Plánu úradnej kontroly na rok 2022 boli odobraté spolu 3 vzorky na ukazovateľ glutén. Na základe obdržaných výsledkov laboratórnych vyšetrení vzoriek bolo zistené, že vyšetrené vzorky potravín splňali požiadavky vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 828/2014 z 30. júla 2014 o požiadavkách na poskytovanie informácií spotrebiteľom o prítomnosti alebo zníženom obsahu gluténu v potravinách.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

V súvislosti s plnením aktivít prevencie detskej obezity v kontexte plnenie Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 vykonávali odborné pracovníčky oddelenia Hygieny detí a mládeže na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici v roku 2022 nasledovné aktivity.

a) **Podpora zdravého štartu do života** - zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

- Aktivity neboli v roku 2022 realizované.

b) **Podpora zdravšieho prostredia v školách**

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov

- Naďalej pretrváva problém, že sa v školských bufetoch predávajú aj nezdravé potraviny. Deťom sú ponúkané v prevažnej väčšine sladené nápoje, cukrovinky, bagety, slané potraviny. Na školách pribúdajú predajné automaty s cukrovinkami, sladenými vodami a pokrmmami rýchleho občerstvenia prevádzkované dodávateľskou spoločnosťou. Externý dodávateľ, podľa zmluvných podmienok, automaty a predávaný sortiment kontroluje a dopĺňa potrebný sortiment. V automatoch sa v menšej miere objavujú aj mliečne výrobky a cereálie.
- Niektoré školské bufety boli zrušené a nahradené predajnými automatmi.

- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie

- V oblasti zdravého stravovania, zdravej výživy, programu školské ovocie realizuje oddelenie HDM aj v spolupráci s úsekom Podpory zdravia prednášku „Zdravý životný štýl“, ktorá zahŕňa všetky tri témy. Bolo zistené, že prednášky na uvedené témy sú poskytované aj platenými lektormi zo súkromného sektoru. Vedenie škôl však víta ponuky bezplatných prednášok zo strany RÚVZ v SR. V roku 2022 bolo realizovaných 15 prednášok v rámci tohto projektu.

- V roku 2022 bol projekt "Viem, čo zjem", ktorého cieľom je motivovať žiakov ZŠ vo veku 8-11 rokov k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity prejavovaný záujem zo šiestich škôl v okrese Považská Bystrica. Realizovaných bolo v roku 2022 dvanásť prednášok na základných školách pre 179 žiakov v rámci spomínaného projektu.

- Väčšina školských jedální je zaradená do Školského programu, prostredníctvom ktorého žiaci a deti v predškolských zariadeniach dostávajú dotované ovocie (jablká, slivky, mandarínky,

ovocné šťavy a v malej miere bobuľové ovocie) a mlieko podávané v predškolských zariadeniach prevažne na raňajky a na základných školách k hlavnému pokrmu.

- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy

- Výkon štátneho zdravotného dozoru je realizovaný v rámci možností personálneho obsadenia oddelenia podľa plánu kontrol.

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania

- Rodičia vítajú možnosť diétného stravovania v ZŠS, prípadne individuálne donášanie stravy v prípade alergií a intolerancií na vybrané zložky potravy. Zariadenia školského stravovania ponúkajúce možnosť diétného stravovania sú pravidelne kontrolované v rámci výkonov štátneho zdravotného dozoru. V pôsobnosti RÚVZ v Pov. Bystrici realizuje prípravu diétného stravovania jedna školská jedáleň pri Základnej škole v meste Považská Bystrica, kde majú možnosť prísť sa stravovať aj žiaci ostatných škôl v rámci mesta.

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov

- Pitný režim je v materských školách zabezpečený väčšinou cez zariadenie školského stravovania. Deťom sa ponúka sladený čaj, ovocné vody a čistá voda. Na základných školách je pitný režim riešený individuálne. Nápoj je ponúkaný len deťom, ktoré sa stravujú v ZŠS. Každá škola však musí mať zabezpečený dostatočný prísun pitnej vody aj v jednotlivých triedach. V rámci organizovania pracovných stretnutí s vedúcimi školských jedální, ale aj pri individuálnych konzultáciách je odporúčané podávať v rámci pitného režimu nesladené čaje.

- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy

- V roku 2022 neboli odobrané vzorky pokrmu na laboratórnu analýzu energetickej hodnoty a množstva soli. Boli odobrané 3 vzorky pokrmov rýchleho občerstvenia a 5 vzoriek cukrárenských výrobkov na mikrobiologickú a chemickú analýzu.

- kontrolovať pestrosť stravy

- Vykonávané v rámci štátneho zdravotného dozoru.
- V roku 2022 prebiehal projekt "Hodnotenie jedálnych lístkov v materských a základných školách". V štvrtej etape riešenia projektu boli zhodnotené jedálne lístky v troch základných školách v jarnej obdobe v mesiacoch marec a máj.

- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky

- Realizované v rámci projektu "Hodnotenie jedálnych lístkov v materských a základných školách", ale aj počas výkonov štátneho zdravotného dozoru.

- Najčastejšie zisťované skutočnosti: strukoviny zaradované najčastejšie iba formou polievok, prívarky väčšinou absentujú, nízka frekvencia podávania ovocia, čerstvej zeleniny.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi

- v spolupráci s odbormi školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania

- Poskytovanie konzultácií pre vedúce školských kuchýň v rámci výkonov štátneho zdravotného dozoru.

d) Podpora pohybových aktivít

- V rámci štátneho zdravotného dozoru v základných a stredných školách je vykonávaný aj dozor telocvične. V materských školách je sledovaný denný režim detí, pohybové aktivity a pobyt vonku.

- Priestory telocvični sú vo väčšine prípadov využívané aj na mimoškolské aktivity detí, ale aj prenajímané a využívané verejnosťou. Vo viacerých telocvičniach počas školského roka prebiehajú aj rôzne športové podujatia a súťaže.

- Školy v rámci dostupnosti a občianskej vybavenosti miest a obcí využívajú aj iné športové plochy a zariadenia - najmä plaváreň na organizovanie plaveckých výcvikov pre 3. ročník ZŠ, prípadne rozšírený plavecký výcvik pre 5. ročník ZŠ, zimný štadión na korčuliarsky výcvik pre žiakov 1. stupňa ZŠ, atletický, futbalový štadión a športová hala najmä využívané školami, ktoré majú v učebných osnovách rozšírenú športovú prípravu podľa druhu zamerania (hádzaná, atletika, futbal, hokej, gymnastika).

- Pracovníci úseku Poradne zdravia sa aktívne podieľali na propagovaní zdravého životného štýlu a pohybovej aktivity v rámci uskutočnených prednášok.

e) Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku

- realizácia meraní telesných parametrov

- Pracovníčky oddelenia HDM sa v spolupráci s úsekom PZ aktívne podieľali na realizácii Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity, súčasťou ktorého bolo získavanie údajov o antropometrických charakteristikách detí vybraných vekových skupín v súvislosti so stúpajúcim trendom výskytu obezity prostredníctvom projektu COSI. V rámci projektu COSI, boli vybrané 4 základné školy, na ktorých sa celkovo zmeralo 116 žiakov. U žiakov prebiehalo meranie výšky, váženie, meranie obvodu pásu a meranie obvodu bokov. Súčasťou merania žiakov bolo vyplnenie dotazníka o dieťati a zozbieranie dotazníkov o rodine (zamerané na výživu a pohybovú aktivitu) a o škole (zameraný na pohybovú aktivitu detí a stravovanie detí v školách).

- zadávanie získaných antropometrických údajov a údajov, získaných z dotazníkov do pripravených tabuliek v exceli

- zaslanie vyplnených tabuliek gestorovi.

4.2 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ A ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

V roku 2022 prebehla štvrtá etapa za obdobie jar, leto (v mesiacoch marec a máj). V štvrtej etape riešenia projektu boli na zhodnotenie odobrané jedálne lístky v troch základných školách za obdobie marec a máj. Pri hodnotení sa kládol dôraz na dodržiavanie zásad zostrojovania jedálnych lístkov a pre každý jedálny lístok bol vypočítavaný koeficient pestrosti stravy.

4.3 Úrazy u detí v SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku. Vzhľadom k pretrvávajúcej mimoriadnej situácii v 1. polroku ohľadom COVID -19 a nepredložených požiadaviek NCZI neboli v roku 2022 zberané dotazníky ohľadom úrazov detí.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Cieľ

1. rozvoj a skvalitnenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, očkovania a monitorovania indikátorov imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, eradikácia poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosťi detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa v Slovenskej republike vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2022, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a odporúčaniami WHO, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia eliminácia až eradikácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri udržaní minimálne 95 % zaočkovanosťi na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. Tento projekt je súčasťou Národného plánu kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republike a k nemu vypracovanému akčnému plánu – Národný imunizačný program SR.

Etapy riešenia

- realizácie vlastného očkovania

Časové obdobie : priebežne

- zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2022:

- viacúčelové imunologické prehľady v SR

Realizácia v prípade získania finančného zabezpečenia.

- surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy):

Časové obdobie : priebežne

- manažment očkovania

Časové obdobie : priebežne

- kontrola očkovania v SR

Časové obdobie : september – október 2022

Realizačné výstupy

- pravidelné usmerňovanie a informovanie všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých - telefonicky, písomne a osobne o problémoch súvisiacich s očkovaním,
- pravidelné usmerňovanie a informovanie všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých o všetkých zmenách týkajúcich sa imunizačného programu,
- činnosť poradne očkovania, vrátane poskytovania odborného poradenstva pri očkovaní osôb cestujúcich do zahraničia,
- kontrola očkovania v SR - vyhodnotenie administratívnej kontroly očkovania k 31.8.2022 v okresoch Považská Bystrica, Púchov a Ilava:
 - Základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, poliomyelitíde - v kontrolovanom ročníku narodenia 2020 bolo z celkového počtu 1 525 detí zaočkovaných tromi dávkami kombinovanej vakcíny 1 475 detí – 96,7 %.
 - Základné očkovanie proti invazívnym pneumokokovým infekciám - V kontrolovanom ročníku narodenia 2020 bolo z celkového počtu 1 525 detí zaočkovaných tromi dávkami konjugovanej pneumokokovej vakcíny (PCV) 1 471 detí - 96,5 %.
 - Preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis a poliomyelitíde (v 6. roku života) - v kontrolovanom ročníku 2015 bolo z celkového počtu 1 502 detí zaočkovaných vakcínou proti DTaP-IPV 1 435 detí – 95,5 %.
 - Preočkovanie proti diftérii, tetanu a poliomyelitíde (v 13. roku života) - v kontrolovanom ročníku 2008 bolo z celkového počtu 1 423 detí zaočkovaných vakcínou proti dTaP-IPV 1 386 detí – 97,4 %.
 - Základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde - V kontrolovanom ročníku narodenia 2020 bolo z celkového počtu 1 525 detí zaočkovaných 1 445 detí – 94,8 %. V kontrolovanom ročníku narodenia 2019 bolo z celkového počtu 1 631 detí zaočkovaných 1 564 detí – 95,9 %.
 - Preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde (v 11. roku života) - v kontrolovanom ročníku narodenia 2010 bolo z celkového počtu 1 524 detí zaočkovaných 1 458 detí – 95,7%. V kontrolovanom ročníku narodenia 2009 bolo z celkového počtu 1 437 detí zaočkovaných 1 401 detí – 97,5 %.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim

sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike a k nemu vypracovaných akčných plánov.

Etapy riešenia

- zlepšenie laboratórnej spolupráce

Časové obdobie : priebežne

- zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

Časové obdobie : priebežne

- analýza rizika hrozby nových alebo "staronových" infekčných ochorení

Časové obdobie : priebežne

- epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov a vojnových utečencov z Ukrajiny

Časové obdobie : priebežne

- zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Časové obdobie : priebežne

Realizačné výstupy

- analýza prenosných ochorení – v roku 2022 bolo spracovaných 38 608 prípadov,
- zlepšenie spolupráce s laboratóriami - OKM NsP Považská Bystrica pripojené do systému EPIS

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh registra očkovaných osôb.

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva

v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení. Tento projekt úzko súvisí s akčným plánom Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike – Funkčná sieť národných databáz pre zber a analýzu dát.

Etapy riešenia

- skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

- kontrola kvality údajov v EPISe

Časové obdobie : priebežne

- vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ

Časové obdobie : priebežne

- manažment epidémií

Časové obdobie : priebežne

- manažment kontaktov a ohnísk

Časové obdobie : priebežne

- pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC

Časové obdobie: priebežne

Realizačné výstupy

- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy (zbieranie údajov o výskyte prenosných ochorení je vykonávané cestou lekárov prvého kontaktu, pediatrov, odborných lekárov a mikrobiologických laboratórií),
- v roku 2022 bolo spracovaných a vložených do epidemiologického informačného systému 36 822 prípadov prenosných ochorení.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. posilnenie edukácie epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillancie nozokomiálnych nákaz, hlavne v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillancie a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia

výstupov prevalečných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2021) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrojúcim lekárom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike ak nemo vypracovaných akčných plánov: AP 6: Epidemiologické pracoviská pre prevenciu a kontrolu prenosných chorôb, AP 9: Prevencia nozokomiálnych nákaz v SR, Národný akčný plán antimikrobiálnej rezistencie v SR.

Etapy riešenia

- surveillance vybraných NN na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

Časové obdobie: priebežne

- európska surveillance infekcií *Clostridium difficile* podľa protokolu ECDC

Časové obdobie: priebežne

- bodové prevalečné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)

Časové obdobie: priebežne

- realizácia kampane „Clean care is safer care“

Časové obdobie: máj - vlastná realizácia projektu, jún - vyhodnotenie realizovanej kampane

- implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

Časové obdobie: priebežne

Realizačné výstupy

- mikrobiálny monitoring v lôžkovej časti zdravotníckych zariadení sa v roku 2022 nevykonával
- v roku 2022 bolo zaznamenaných a analyzovaných 376 prípadov nozokomiálnych nákaz,
- kampaň „Clean care is safer care“ - nerealizovalo sa
- realizácia surveillance NN na jednotkách intenzívnej starostlivosti – zber údajov za rok 2021 (53 pacientov)

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;

4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalších vysokovirulentných nákaz (Ebola, MeRsCoV, vtáčia chrípka, SARS, mor atď.),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s uvoľnením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení, v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky a v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK. Na úrovni EÚ je rozhodnutím EK zriadený Systém včasného varovania a reakcie (EWRS) na vydávanie varovaní v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia. SR ako členský štát EÚ implementovala predmetné rozhodnutie do svojej vnútroštátnej politiky.

Etapy riešenia

- stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo
- posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Realizačné výstupy

- riešenie mimoriadnej epidemiologickej situácie v súvislosti s pandémiou COVID-19

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses). Monitorovanie cirkulácie vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd zameraných na rozšírenie siete odberových miest s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses) v súvislosti s výskytom VDPV na Ukrajine a s utečeneckou vlnou vojnových utečencov z Ukrajiny.

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetrovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970. Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia

hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Etapy riešenia

- vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonávajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov hlavného hygienika Slovenskej republiky vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov a iných enterovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.
Časové obdobie: marec 2022 – január 2023

Realizačné výstupy

- na základe stanoveného harmonogramu odberov sa v pravidelných intervaloch vykonáva odber vzoriek odpadovej vody pred jej vyústením do čističky odpadovej vody, v čističke odpadových vôd Považská Bystrica. Výsledky za rok 2022: všetky odobrané vzorky odpadových vôd negat.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Cieľ

HIV/AIDS je vážnym zdravotníckym a celospoločenským problémom. Narastajúci počet osôb s HIV/AIDS a nevyliciteľnosť tohto ochorenia zdôrazňujú skutočnosť, že prevencia je najúčinnjším prostriedkom v zabránení šírenia HIV/AIDS v populácii. Základným cieľom Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmiernovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia. Dôslednou realizáciou vzdelávacích aktivít v rámci plnenia úlohy očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí v možných rizikových situáciách.

Anotácia

Vzhľadom na stále dospievajúcu novú generáciu je potrebné opakovane vykonávať preventívno – edukačné aktivity spojené s ich vzdelávaním a výchovou, aby boli mladí ľudia dostatočne informovaní o tom, čo je HIV/AIDS a ako majú chrániť seba a svojich najbližších.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Pri realizácii úlohy je možné využiť edukačné aktivity charakteru teoretického výkladu napríklad formou prednášky, besedy, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom so zameraním na témy dospievanie, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, zdravý životný štýl, prevencia sexuálne prenosných ochorení vrátane infekcie HIV/AIDS, význam Poradne prevencie HIV/AIDS (ostatné dve menované témy s určením pre starších žiakov a študentov). Uvádza sa, že zdravý životný štýl dokáže ovplyvniť výsledné zdravie približne z 50 percent. Nad zdravím máme o mnoho vyššiu kontrolu, ako sa všeobecne predpokladá.

Etapy riešenia

Marec – november 2022: vlastná realizácia projektu

Realizačné výstupy

- V roku 2022 sa v rámci plnenia cieľov NPP HIV/AIDS v SR realizovali na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici v zastúpení Oddelenia podpory zdravia a výchovy ku zdraviu aktivity zamerané na prevenciu HIV/AIDS formou prednášok na ZŠ a SŠ. Celkovo sa realizovali 2 prednášky na témy Výchova k partnerstvu a rodičovstvu a prevencia pohlavne prenosných ochorení, ktorých súčasťou bola aj prevencia HIV/AIDS. 2 prednášky boli vykonané na 1 základnej škole pre 7. a 8. ročník s celkovým počtom žiakov 36.
- K Svetovému dňu boja proti AIDS bola vytvorená nástenná propagácia týkajúca sa problematiky HIV/AIDS v priestoroch RÚVZ.
- Na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici je zriadená pre verejnosť poradňa HIV/AIDS bez možnosti vyšetrenia, za rok 2021 - 0 klientov.

6.8 Poradne očkovania

Cieľ

Posilnenie informovanosti laickej verejnosti o význame očkovania v prevencii závažných prenosných ochorení. Rozšírenie vedomostí o očkovaní ako aj o ochoreniach preventabilných očkovaním u žiakov stredných zdravotníckych škôl. Doplnenie vzdelávacieho programu v rámci predmetu preventívne lekárstvo o aktuálne informácie v oblasti vakcinológie.

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Časové obdobie : priebežne

Realizačné výstupy

- informovanie verejnosti a všeobecných lekárov o vakcinologickom poradenstve RÚVZ - informácia o zriadenej poradni očkovania je sprístupnená na web stránke RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR

V roku 2022 sa na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici uskutočnil dotazníkový prieskum Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR. Súčasťou prijatých dokumentov bolo metodické usmernenie. Výskumná vzorka pozostávala z troch vekových kategórií. Bolo prijatých celkovo 104 dotazníkov, ktoré následne pracovníci Oddelenia podpory zdravia a výchovy ku zdraviu odovzdali občanom SR. Pre získanie relevantných dát pracovníci oslovili o spoluprácu **Strednú zdravotnícku školu v Považskej Bystrici** a **Zariadenie pre seniorov Katka**. Časový harmonogram zberu dát sa skladal z dvoch období. Prvé obdobie od júla do septembra bolo vyhradené pre respondentov, ktorí vyplňali dotazníky a v druhom období od októbra do novembra sa vkladali údaje z dotazníka do databázy.

Pre získanie relevantných dát vo vekovej kategórii 15 - 24 rokov bolo oslovené vedenie **Strednej zdravotníckej školy v Považskej Bystrici**, nakoľko koncentruje veľké množstvo obyvateľov spĺňajúcich základné kritériá dotazníkového prieskumu. Dotazníky boli rozdane pracovníkmi RÚVZ počas 2 vyučovacích hodín v priebehu ktorých respondenti mali dostatok času na kompletne vypracovanie. Celkový počet získaných dotazníkov predstavoval 32.

Pre získanie relevantných dát vo vekovej kategórii 65 a viac rokov bolo oslovené vedenie **Zariadenia pre seniorov Katka**. Pracovníci doručili dotazníky zamestnancom zariadenia. Sociálne pracovníčky boli poučené o dodržaní riadneho postupu pri odovzdávaní dotazníkov klientom zariadenia. Zber dát, ktorý trval jeden kalendárny týždeň a bol potrebný pre zaistenie dostatočného času na vypracovanie dotazníka jednotlivými respondentmi. Celkový počet predstavoval 32 vyplnených dotazníkov.

Posledná kategória prieskumu boli respondenti vo veku 25 - 64 rokov. Zber dát a odovzdávanie dotazníka prebiehal pri viacerých príležitostiach. Pracovníci dotazník predkladali najmä na preventívnych vyšetreniach, ktoré sa konali v spolupráci so **Všeobecnou zdravotnou poisťovňou v Trenčíne**. Dňa 31. mája 2022 sa uskutočnil Deň otvorených dverí v zasadačke úradu v rámci **Svetového dňa bez tabaku**. Pri tejto príležitosti bolo oslovených niekoľko záujemcov o vyplnenie dotazníka. Zber dát prebiehal aj kontinuálne počas preventívnych vyšetrení v poradni zdravia, kde bol dotazník poskytnutý vyšetrovaným klientom. Celkový počet vo vekovej kategórii 25 - 64 rokov predstavoval 40 vyplnených dotazníkov.

Po skompletizovaní všetkých dotazníkov pracovníci zadali vyplnené údaje do databázy, ktorá bola elektronicky zaslaná z Úradu verejného zdravotníctva v Bratislave. Vyplnený súbor bol odoslaný v priebehu mesiaca október.

9.2 Prieskum zdravotnej gramotnosti obyvateľov SR

V roku 2022 sa na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici neuskutočnil žiadny prieskum zdravotnej gramotnosti obyvateľov SR.

9.3 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015-2025

V podmienkach RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti regiónu.

V októbri roku 2022 sa začal realizovať ďalší ročník **projektu "Viem, čo zjem"**, ktorého cieľom je motivovať žiakov ZŠ vo veku 8-12 rokov k vyváženému životnému štýlu, správny stravovací návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. Reaguje na aktuálny výskyt problémov slovenských detí súvisiacich s nesprávnou výživou, akými sú nedostatky živín či obezita. Narastajúca obezita, ale aj nesprávne skladovanie a práca s potravinami so sebou prinášajú vážne zdravotné riziká.

Hlavnou témou projektu v tomto ročníku bolo Ovocie a zelenina. Žiaci získali vedomosti o význame ovocia a zeleniny pre telo človeka, o živinách obsiahnutých v ich jednotlivých druhoch a o význame rôzneho denného času vhodného na ich konzumáciu. Boli zapojené 2 základné školy - Základná škola Stred v Považskej Bystrici a Základná škola s materskou školou v Považskej Teplej. Realizovali sa prednášky pre žiakov 5. a 6. ročníka, celkovo bolo edukovaných 179 žiakov. Súčasťou projektu v tomto ročníku nebol prípadový a ani kontrolný dotazník.

Význam zdravej výživy bol zdôraznený aj v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté **odborné poradenstvo** v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním sa na význam zdravej výživy. Všetkým klientom, ktorí mali vysokú hladinu celkového cholesterolu a triglyceridov bolo doporučené zmeniť stravovacie návyky.

Školský program

Pokračuje sa v tomto programe informovaním o dôležitosti zdravého stravovania a pohybovej aktivity, ktoré je súčasťou prednášok Zdravý životný štýl a Zdravé zúbky pre základné a materské školy.

Preventívne aktivity realizované k "Svetovému dňu obezity"

Aktivity v rámci tohto dňa boli spojené s týmito témami plagátov "Obezita dokáže potrápiť celé telo, Výpočet BMI a odporúčania, Ako predchádzať detskej obezite, Buďte aktívni bez ohľadu na váš vek, Faktory vplývajúce na riziko vzniku obezity". Materiály ku tejto kampani boli rozposlané na mestské a obecné úrady v regióne, do PX centra v Považskej Bystrici, Považského osvetového strediska, do základných a stredných škôl v regióne. Bola oslovená Stredná zdravotnícka škola v Považskej Bystrici, ktorá poskytnuté materiály zdieľala na svojich sociálnych sieťach - Facebook a Instagram. Vo vestibule úradu sa uskutočnila názorná propagácia.

Realizovali sa aj **preventívne vyšetrenia v poradni zdravia**, uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, % telesného tuku, % kostrového svalstva, bazálneho metabolizmu, viscerálneho tuku, spirometrie a merania celkového cholesterolu, glukózy, triglyceridov a HDL cholesterolu v krvi, fajčiarom bolo poskytnuté aj meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi.

Význam pohybovej aktivity bol zdôraznený v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté **odborné poradenstvo** v oblasti zdravého životného

štýlu so zameraním na význam pohybovej aktivity. Všetkým klientom, ktorí mali nízku hladinu HDL cholesterolu bolo doporučené zvýšiť pohybovú aktivitu.

9.4.1. *Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie*

V priebehu tohto roka sa kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ neuskutočnila.

9.4 Podpora zdravia znevýhodnených komunit

Problematike znevýhodnených skupín sa venuje v rámci zdravotno-výchovných prednášok na základných a špeciálnych základných školách.

9.5 Stratégia rozvoja poradenských centier ochrany a podpory zdravia v SR

V roku 2022 sa tiež zameralo na znižovanie počtu osôb s rizikovými faktormi životného štýlu, od ktorých sa odvíjajú biologické rizikové faktory srdcovocievnych a nádorových ochorení.

Celkový počet vyšetrených klientov v poradni zdravia bol 342 a na výjazdových akciách to bolo 51 klientov. Z toho v poradni zdravia bolo 133 mužov a 209 žien. V PZ a na výjazdových akciách sa u vyšetrených klientov vykonalo spolu 1073 vyšetrení, z tohto počtu tvorili biochemické vyšetrenia 622, meranie tlaku a pulzu 372 a meranie telesného tuku 79.

Linka pomoci na odvykanie od fajčenia

Bolo prijatých 65 telefonátov, z toho bolo 16 opodstatnených.

Spolupráca s inými organizáciami

- V spolupráci s oddelením PPL, so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a s **firmou ENICS s.r.o. v Novej Dubnici** sa vykonávali preventívne vyšetrenia zamestnancov. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, % telesného tuku, merania celkového cholesterolu a glukózy v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 36 zamestnancov.
- V spolupráci s oddelením PPL, so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a s **firmou DOR, s.r.o. v Považskej Bystrici** sa vykonávali preventívne vyšetrenia zamestnancov. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, % telesného tuku, merania celkového cholesterolu, a glukózy v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 35 zamestnancov.
- Počas Svetového dňa bez tabaku sa uskutočnil **Deň otvorených dverí** v zasadačke RÚVZ v Považskej Bystrici, kde bolo možné meranie spirometrie a množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 18 záujemcov.
- V spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a s **Mestským úradom v Považskej Bystrici** sa vykonávali preventívne vyšetrenia zamestnancov. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, obvodu pása a bokov, merania celkového cholesterolu a glukózy v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 35 zamestnancov.

- V spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a s **Nemocnicou s poliklinikou v Ilave** sa vykonávali preventívne vyšetrenia záujemcov. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, % telesného tuku, merania celkového cholesterolu a glukózy v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 27 záujemcov.
- V spolupráci s oddelením PPL a s **firmou LEONI v Ilave** sa vykonávali preventívne vyšetrenia zamestnancov. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, obvodu pása a bokov, merania celkového cholesterolu a glukózy v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 33 zamestnancov.
- V spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a s **kúpeľmi Nimnica** sa vykonávali preventívne vyšetrenia zamestnancov. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, merania celkového cholesterolu a glukózy v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 33 zamestnancov.
- V spolupráci s oddelením PPL, so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a s **firmou Mäsokombinát v Púchove** sa vykonávali preventívne vyšetrenia zamestnancov. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, obvodu pása a bokov, merania celkového cholesterolu a glukózy v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 44 zamestnancov.
- V spolupráci s oddelením PPL, so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a s **firmou Bonfiglioli Slovakia, s.r.o. v Považskej Bystrici** sa vykonávali preventívne vyšetrenia zamestnancov. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, merania celkového cholesterolu a glukózy v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 36 zamestnancov.
- V spolupráci s Považským osvetovým strediskom sa uskutočnili preventívne vyšetrenia počas **Svetového dňa srdca** v Považskom osvetovom stredisku. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, BMI, % telesného tuku, % kostrového svalstva, bazálneho metabolizmu a viscerálneho tuku a merania celkového cholesterolu v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 32 záujemcov.
- V spolupráci s oddelením PPL, so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a s **firmou Continental Matador Truck Tires, s.r.o. v Púchove** sa vykonávali preventívne vyšetrenia zamestnancov. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, merania celkového cholesterolu a glukózy v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 54 zamestnancov.

Zároveň bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu a zdravotno-výchovný materiál.

9.6. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2021-2030

Problematike užívania alkoholu, jeho zdravotných a iných následkov sa venuje v rámci zdravotno-výchovných prednášok na základných a stredných školách. S touto problematikou bola uskutočnená pravidelná nástenná propagácia a boli uverejňované aj materiály na webovej stránke úradu.

9.7 Národný program podpory zdravia pre roky 2021-2030

V podmienkach RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti regiónu. Prednášky boli obmedzené epidemiologickou situáciou.

Témy prednášok:

Drogy a prevencia 46x: na ôsmych ZŠ a jednej SŠ, edukovaných 834 žiakov

Dopravná výchova 2x: na jednej ZŠ, edukovaných 51 žiakov

Stomatohygienu 6x: na dvoch ZŠ, edukovaných 93 žiakov

Hygienu rúk 2x: 1 MŠ, edukovaných 38 žiakov

Zdravý životný štýl 15x: na štyroch ZŠ, edukovaných 257 žiakov

Dospievanie a výchova k rodičovstvu 2x: na jednej ZŠ, edukovaných 36 žiakov

Duševné zdravie 1x: na jednej ZŠ, edukovaných 18

Prednášky pre dospelých:

Prevencia onkologických chorôb 2x: v Považskom osvetovom stredisku v Považskej Bystrici, edukovaných 5 osôb

Zdravé stárnutie 1x: spolupráca s **Mestským úradom v Považskej Bystrici**, edukovaných 55 seniorov.

Realizujú sa preventívne programy výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i nelegálnych návykových látok (alkohol, tabak a ilegálne drogy).

Prednášky na tému: **Drogová závislosť a fajčenie** – sa realizovali na ôsmych základných školách. Celkovo sa realizovalo 46 prednášok na túto tému pre 1. a 2. stupeň, ktorých sa zúčastnilo 834 žiakov. V rámci prednášok mali žiaci možnosť dať si vyšetriť množstvo CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi Smokerlyzerom. Túto možnosť využilo 251 žiakov.

Akčný plán Národného onkologického programu

V nadväznosti na schválené Akčné plány Národného onkologického programu, zvlášť Akčný plán 1, ktorý sa týka primárnej prevencie, ktorá je súčasťou nadrezortnej zodpovednosti za predchádzanie ochoreniam v spoločnosti bola realizovaná edukácia v prevencii onkologických ochorení.

Odporúčané aktivity v prevencii onkologických ochorení sa zahájili v mesiaci február - v nadväznosti na Svetový deň boja proti rakovine (4.2.) a realizovali sa v priebehu roka.

Svetový deň boja proti rakovine je deň, počas ktorého sa zvlášť upriamuje pozornosť na možnosti ako predchádzať alebo znížiť riziko vzniku onkologických ochorení. Organizátorom tohto dňa je Únia pre medzinárodnú kontrolu rakoviny (UICC), ktorá chce spoločne so svojimi členskými organizáciami z celého sveta upriamiť pozornosť miliónov ľudí na možnosti, ako znížiť riziko vzniku rakoviny prostredníctvom včasnej prevencie a zdravého životného štýlu.

V rámci realizácie prevencie sa zameralo na témy: prevencia rakoviny prsníka a prevencia rakoviny hrubého čreva a konečníka (ide o najčastejšie sa vyskytujúce nádorové ochorenia). Cieľom bolo zvýšiť povedomie o rizikových faktoroch rakoviny hrubého čreva a konečníka/rakoviny prsníka a o možnostiach prevencie a zásadách zdravého životného štýlu. Zameralo sa na tieto cieľové skupiny - dievčatá zo stredných škôl pre prevenciu rakoviny prsníka

a populáciu v produktívnom veku 40 a viac rokov pre prevenciu rakoviny hrubého čreva a konečníka, u ktorých sa realizovali zdravotno-výchovné aktivity. Ich súčasťou bola edukácia s prezentáciou a diskusiou s využitím zdravotníckeho modelu prsníka/hrubého čreva a na záver edukačného stretnutia sa edukovaným predložil Dotazník získaných vedomostí a postojov v rámci monitorovania efektivity aktivít u cieľových skupín.

Uskutočnili sa 2 aktivity v Považskom osvetovom stredisku v Považskej Bystrici. Edukovaných bolo celkovo 5 účastníkov. Zároveň prebiehala kontinuálna nástenná propagácia zameraná na prevenciu rakoviny.